

givende. Andre Indberetninger om Skolens Tilstand, uden forsaavidt de angaa statistiske Oplysninger, kunne ikke fordres. Skolebestyrelsens Kjendelser, saavel om Læreren's Duelighed som Underviisningens Tilstrækkelighed kunne indankes for Skoledirektionen samt Kirke- og Underviisningsministeriet. Jeg gjentager paany, at naar man skal give en Lærer, som slet ingen Garanti har givet for Duelighed, en saadan Frihed, hvorfor kan man saa ikke give den Lærer, der har underkastet sig Examen, og som er bleven erkjendt for duelig, den samme Frihed? Jeg siger, at vi her have et Precedens i Loven om Frihskolerne, det maa vi holde fast paa og faae Friheden udvidet til de offentlige Fattigskoler, det kan man meget godt. Ved Siden af Ministerens 4 Lærere kan man godt plante de andre 4, som jeg har foreslaaet. Med Hensyn til den ydre Ordning kunde der endnu være nogle flere Enkeltheder, som jeg kunde ønske at gjøre opmærksom paa, men jeg tror, at jeg har peget paa saa mange Punkter, at jeg i det Mindste foreløbig skal slutte.

Høgsbro: Jeg kunde være stærkt fristet til at udtale mig nærmere angaaende det Spørgsmaal, som den ærede Minister bragte frem i Begyndelsen af Forhandlingerne, det om Grundlæggelsen af en folkelig Højskole i Sorø, ligesom ogsaa om det foreliggende Lovforslag; men det staar for mig, som om de samme Grunde, der ifjor vare til Stede til at ønske, at Sagen maatte gaa temmelig hurtig igjennem 1ste Behandling, og Forhandlingene udsættes til et senere Tidspunkt, endnu er til Stede, ja endog, efter hvad vi senere have erfaret, er til Stede i en forøget Grad. Jeg kan heller ikke tro Andet end, at denne Anskuelse deles i det Mindste af en stor Del af dette Things Medlemmer, og jeg skal derfor i dette Øieblik affholde mig fra at gaa videre ind paa dette Spørgsmaal og indskrænke mig til at tilraade Thinget at lade denne Sag ligesom forrige Gang gaa til 2den Behandling og derefter nedfatte et Udvalg, som kan tage Sagen under Overveielse.

N. Andersen: Efter de Udtalelser, der ere fremkomne fra den sidste ærede Læser, synes det, som om det vilde være Tidspilbe at indlade sig paa en vidtgaende Forhandling af denne Sag. Det forekommer mig imidlertid, at det ikke er rigtigt af det ærede Medlem og den Side, han repræsenterer, at stille sig saaledes til dette Spørgsmaal; thi det er jo dog en Sag, som der har været megen Bevægelse i Befolkningen for at faae frem her paa Nigsdagen. Det er en Sag, hvis Ordning man i mange Aar har imødefet med en vis Længsel omkring i Landet, og det forekommer mig derfor betænkeligt, at det ærede Medlem, der sidst talte, og de, som følge ham, saaledes ville skyde Sagen fra sig, som det aaben-

bart er Hensigten i Følge de faa Ord, som det ærede Medlem udtalte. — Jeg vil imidlertid ikke undlade at fremsætte nogle faa Betragtninger i Anledning af det foreliggende Forslag, overladende det til de Herrer, hvad de ville gjøre i Sagen, om de ville værdige den Behandling eller lægge den hen. Jeg skal da først gjøre en Bemærkning til det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (Lang). Det er aabenbart urigtigt, naar han sagde, at, saaledes som det hidtil har været, have baade de, som have Raad til at betale, og de, der ikke have Raad til at betale, haat fri Underviisning for deres Børn i Almueskolerne. Nei, Stillingen har været den, at de, der havde Raad til at betale, betalte haade for deres egne Børn og for dem, der ikke havde Raad; men nu vil man forlange, at de der have Raad naturligvis lige som hidtil fremdeles skulle betale for deres egne Børns Underviisning, og saa desuden betale, ikke for de andre Børns Underviisning, men Penge til Forældre, som maatte slet ikke lade deres Børn undervise. Thi det, man forlanger, er jo, at man i Stedet for, at man skal give de fattige Børn Udgang til at søge Fattigskolen frit, skal give dem Penge, som de kunde anvende til at lære Noget for eller ogsaa lade være, om de ville, thi den Kontrol, de Herrer ville have opstillet med, om der læres noget for Pengene eller ikke, er saa godt som Ingenting (Lang: Det er en Misforstaaelse!). Jeg tror ikke, det er en Misforstaaelse, jeg tror nok, det skal vise sig, at det er rigtigt, hvad jeg her har sagt, og det tror jeg at turde sige, at det slet ikke vil være i Smaafolks Interesse at faae en saadan Ordning indført, det kan maasse være i enkelte Herrer's Interesse, der ønske at agere Skolelærere, uden at de have villet, eller uden at de have kunnet underkaste sig de befalede Prøver; men jeg tror ikke, at det vil være i Smaafolks Interesse, at faae en saadan Ordning indført, der ikke giver nogen som helst Sikkerhed for, at de virkelig faae Noget lært for de Penge, som man vil have, at Kommunen eller Staten skal anvende dertil. Det, som det ærede Medlem og hele den Side, hvortil han maa regnes, har saa meget imod, er Tvangs-systemet; det vil man for enhver Pris have affasket. Nu skal jeg tillade mig at minde om, at i den Betænkning, der blev afgiven af Folke-thingsudvalget i 1873, har det Flertal, der repræsenterer den samme Side, hvortil det ærede Medlem og ogsaa det ærede Medlem for Svendborg Amts 5te Valgkreds (Høgsbro) hører, dog tilsidst ikke vidst nogen anden Udvei at gribe til end Bødefystemet, thi de have maattet erkjende, at der i vort Samfund gives saadanne Forældre, som man ikke paa anden Maade kan faae til at opfylde deres Pligt imod Børnene end ved at gribe til Bødefystemet (Lang: Ja, det er noget helt Andet). Det kan gjerne være, at det var noget helt Andet, men det forekommer mig dog, at det især